

Типові слідчі ситуації при розслідуванні навмисних вбивств

Макаревич О.В. курсант319 навчальної групи ННІ № 1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри криміналістики та судової медицини, кандидат юридичних наук **Атаманчук В.М.**

Сьогоденні умови (війна на сході, економічна нестабільність та негативні наслідки закону Савченко) нажаль не сприяють покращенню криміногенної ситуації в Україні, а отже як результат можна спостерігати тенденцію щодо збільшення вчинених злочинів, і, як не прикро було визнавати, але вбивства в цьому умовному переліку займають одне з перших місць.

Типові слідчі ситуації – найчастіші практично слідчі обставини, які спричиняють особливості методики розслідування (типові слідчі версії, типові завдання, і навіть методи і засоби розв'язання). Слідча ситуація, в першу чергу, характеризується об'ємом, змістом і вірогідністю інформації про досліджувану подію, а також відомостями про характер і місцезнаходження інших джерел доказів

Питаннями слідчої ситуації та слідчої версії в криміналістичній науці приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема, В.М. Атаманчук, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, А.М. Васильєв, В.К. Весельський, А.Ф. Волобуєв, В.Г. Гончаренко, В.А. Журавель, А.В. Іщенко, В.О. Коновалова, А.В. Мировська, М.В. Салтевський, М.О. Селіванов, В.Ю. Шепітько та інші.

Більшість вчених-криміналістів типові ситуації поділять на 8 груп:

1. Вбивство вчинене в умовах очевидності і відомий підозрюваний.

Особливістю цієї слідчої ситуації, є те що вбивство виникло на ґрунті конфлікту, неприязних відносин і не рідко після розпиття алкогольних напоїв. Найчастіше таке трапляється в присутності очевидців, які бачили момент вбивства. В такій ситуації також потрібно перевірити версію про самообмову.

2. Знайдено відомий труп людини, але злочинець невідомий.

В такій ситуації особливу увагу слід приділити детальному огляду місця події, трупа, паралельно цьому проводяться оперативні заходи щодо пошуку та затримання злочинця, а також встановлення осіб, яким може бути відома інформація про цю подію. Коло свідків і знайомих визначається необхідністю встановити, кому була вигідна смерть потерпілого і яким може бути мотив вбивства.

3. Знайдено невідомий труп або частини трупа.

Першочергово потрібно ідентифікувати труп або його частини, перевірка по базах даних зниклих безвісті, допити свідків які повідомили про це поліцію, призначення судово-медичної експертизи, встановлення мотиву вбивства, пошук знаряд вчинення злочину та злочинця. У випадку в випадках знайдення частин трупа в житлі підозрюваного — огляд житла останнього.

4. Заява про зникнення людини і передбачення її вбивства.

В цій ситуації спочатку варто проводити перевірку по двох типових версіях: 1) людина, яка зникла, — жива, але з якихось причин не повідомляє про себе; 2) зникла людина мертва. В даній ситуації максимально намагаються відновити останній період життя цієї особи, тобто момент перед зникненням(з показів свідків, телефонних розмов).

5. Знайдено труп в обстановці, яка дає можливість передбачати, що вбивство вчинено на замовлення.

Ознакою такого вбивства може бути наявність трупа політичного діяча, журналіста, працівника правоохоронних органів, банкіра,бізнесмена, комерсанта, члена організованої злочинної групи. Важливе значення мають комерційні документи потерпілого, у випадку вилучення інформації повинен бути присутній спеціаліст та відповідні ухвали слідчого судді.

6. Знайдено труп або встановлено зникнення особи в обстановці, що дає підстави передбачати вчинення вбивства для заволодіння житлом.

Окрім першочергових дій які проводяться завжди при повідомленні про виявлення трупа потрібно також звернути особливу увагу на документи на будинок чи інше володіння особи.

7. Можливість вчинення вбивства, інсценування під самогубство, нещасний випадок або природну смерть.

В такому випадку важливу звернути на положення тіла, особливості слідів на ньому. Інсценують ту подію, яка за наявної обстановки може виглядати найбільш правдоподібно: задушивши людину, інсценують самоновішання; вбивши з вогнепальної зброї, інсценують

нещасний випадок від необережного поводження зі зброєю або самогубство з її використанням; утопивши потерпілого,- нещасний випадок на воді; вивівши з ладу гальмівну систему автомобіля,- смерть в автокатастрофі тощо.

8. Виявлення трупа новонародженого.

Убивство то, можливо скоєно як матір'ю дитини, і іншими близькими їй особами. Перше завдання – визначити механізм наступу смерті, тобто. народився чи дитина жвавий і як і причину смерті. Надалі необхідно організувати пошук матері дитини. Вона – ключова постать розслідування справ такого роду.

Це не є єдина класифікація слідчих ситуацій при вбивствах, але вона як на мене є досить повною. За будь-якої ситуації на початковому етапі розслідування вбивств обов'язково конструюються і перевіряються ще й окремі версії щодо кожної обставини, яка підлягає встановленню.